

Eduskunnan hallintovaliokunta

hav@eduskunta.fi

Viite
HE 242/2018 vp

Yhteyshenkilö
Sophie Mecklin

Asia
**PYYNTÖ SAADA KIRJALLINEN
ASiantuntijalausunto hallituksen
esityksestä eduskunnalle laiksi
henkilötietojen käsittelystä
poliisitoimessa sekä eräksi siihen
liittyviksi laeiksi**

Lausuntopyyntö

Eduskunnan hallintovaliokunta pyytää kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi, HE 242/2018 vp.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa. Samalla voimassa oleva samanniminen laki kumottaisiin. Lisäksi ehdotetaan tarkistuksia eräisiin muihin lakeihin, joissa on henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä. Esityksen tavoitteena on saattaa poliisin tehtävien suorittamiseksi tarpeellisten henkilötietojen käsittelyä koskeva lainsäädäntö vastaamaan Euroopan unionin tietosuojalainsäädännön vaatimuksia. Esityksessä huomioidaan myös poliisin toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset ja niistä aiheutuneet tiedonkäsittelytarpeet, jotka koskevat erityisesti henkilötietojen käsittelyä rikosten ennalta estämiseksi. Tavoitteena on lisäksi selkeyttää ja yksinkertaistaa lain monimutkaiseksi muodostunut rakenne.

Ehdotettu laki täydentäisi Euroopan unionin yleistä tietosuoja-asetusta ja rikosasioiden tietosuojadirektiivin yleistä täytäntöönpanolainsäädäntöä. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Toimivalta ja lainsäädäntö koskien henkilötietojen suojaa maakunnassa

Henkilötietojen käsittelyä koskevaa lainsäädäntövaltaa punnittiin, kun maakunta sai ensimmäisen

maakunnan hallinnon ja kunnallishallinnon henkilökistereitä koskevan lain 1990-luvun alussa. Henkilökisteriä tai tietosuojaa ei mainittu erillisenä lainsäädäntöalueena tuolloin voimassa olleessa itsehallintolaissa eikä niitä mainita nyt voimassa olevassa itsehallintolaissakaan. Korkeimman oikeuden harkinta lainsäädäntövalvonnan yhteydessä tehtiin suhteessa maakuntapäivien päätökseen, jonka mukaan valtakunnan voimassa oleva henkilökisterilaki ja henkilökisteriasetus olisivat voimassa maakunnassa, kuitenkin vain sellaisilla yksityisen sektorin oikeudenaloilla, joilla maakunnalla oli lainsäädäntövalta. Korkein oikeus totesi 27.6.1991 tekemässään päätöksessä, että koska henkilökisterilakiin sisältyy yleisiä säännöksiä henkilökisteristä, se koskee lukuisia oikeudenaloja. Korkein oikeus mainitsi työsopimukset, työn- ja asunnonvälityksen sekä tietyin rajoituksin elinkeino-oikeuden esimerkkeinä maakuntapäivien toimivaltaan kuuluvista aloista, joita henkilökisteristä annettavat yleiset säännökset koskisivat. Maakunnan hallitus tulkitsee korkeimman oikeuden lausuntoa siten, että maakunnalla on toimivalta henkilötietojen suojan osalta niillä oikeudenaloilla, joilla maakunnalla myös muutoin itsehallintolain mukaan on toimivalta.

Itsehallintolain 27 §:n 22, 23 ja 34 kohtien mukaan valtakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat muun muassa rikosoikeutta, lainkäyttöä, esitutkintaa ja järjestysvallan toimintaa valtion turvallisuuden varmistamiseksi, terrorismin torjunta mukaan lukien. Itsehallintolain 18 §:n 6 kohdan mukaan maakunnalla on tietyin poikkeuksin lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Lakiehdotukset koskevat pääasiassa henkilötietojen käsittelyä poliisitoimessa.

Maakunnan hallituksen lausunto

Maakunnan hallitus toteaa, että ehdotettu valtakunnan lainsäädäntö koskee sekä valtakunnan että maakunnan toimivaltaan kuuluvia oikeudenaloja. Ehdotettavaa lainsäädäntöä sovelletaan siis osittain Ahvenanmaan poliisiviranomaiseen ja osittain taas ei, koska poliisitoimi tietyiltä osin kuuluu Ahvenanmaan toimivaltaan.

Maakunnan hallitus on tietosuojaa koskevassa lakiehdotuksessaan, joka annettiin maakuntapäiville 13.12.2018 (lakiehdotus nro 9/2018-2019), ehdottanut blankettilainsäädäntöä lainvalvontaviranomaisia koskevan tietosuojadirektiivin täytäntöönpanemiseksi. Ehdotetulla blankettilailla pyritään henkilötietojen yhdenmukaiseen suojaamiseen yksityisellä sektorilla ja Ahvenanmaan poliisiviranomaisessa. Lausuntopyynnön kohteena oleva henkilötietojen käsittelyä poliisitoimessa koskeva ehdotus sisältyy tähän blankettilainsäädäntöön.

Maakuntapäivät jatkaa lakiehdotuksen nro 9/2018-2019 käsittelyä sen jälkeen kun eduskunta on käsitellyt esityksen.

Maakunnan hallitus katsoo, että maakunnan hallituksen lakiehdotuksen lisäksi henkilötietojen käsittelyn valvonta yksityisen sektorin ja Ahvenanmaan poliisiviranomaisen osalta tulisi siirtää valtakunnan viranomaiselle maakunnan toimivaltaan kuuluvilta osin. Tämän toteuttamiseksi on tarpeen hyväksyä erityinen sopimusasetus.

Maakunnan hallitus katsoo, että esitykseen sisältyvät lakiehdotukset voidaan hyväksyä eikä sillä ole muuta sanottavaa esityksestä.

Ministeri

Nina Fellman

Oikeuspäällikkö

Michaela Slotte